

Ministerie van Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Preventie, Jeugd en
Sancties**

Directie Justitieel Jeugdbeleid
afdeling Civiel

Schedeldoekshaven 100
2511 EX Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.justitie.nl

Ons kenmerk
5604070/09/DJJ

Uw kenmerk
2009Z09311

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 10 juni 2009

Onderwerp Antwoorden kamervragen over onrust onder aspirant-adoptiefouders

Hierbij zend ik u de antwoorden op vragen van het lid Timmer (PvdA) over onrust onder aspirant-adoptiefouders (ingezonden 19 mei 2009).

De Staatssecretaris van Justitie,

Antwoorden van de Minister van Justitie op vragen van het lid Timmer (PvdA) over onrust onder aspirant-adoptiefouders. (ingezonden op 19 mei 2009, nr. 2009Z09311)

Vraag 1

Bent u bekend met de onrust die nu leeft onder aspirant-adoptiefouders die in de procedure zitten om via deelbemiddeling vanuit de Verenigde Staten (VS) te adopteren?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Wat is de reden dat juist op dit moment de procedure voor adoptie via deelbemiddeling vanuit de VS verscherpt wordt gecontroleerd? Waar bestaat die controle uit en wat zijn de criteria waaraan wordt getoetst in het kader van die verscherpte controle? Zijn alle partijen zoals Kind en Toekomst, de aspirant-adoptiefouders, de betrokkenen in de VS en anderen, op de hoogte van de criteria?

Antwoord 2

In mijn brief aan uw Kamer van 22 april jl. heb ik gereageerd op de vragen en opmerkingen in het verslag van het schriftelijk overleg naar aanleiding van de kabinetsreactie op het rapport van de Commissie lesbisch ouderschap en interlandelijke adoptie 'Alles van waarde is weerloos'. Voorafgaand aan de beantwoording van de vragen heb ik aandacht gevraagd voor de laatste ontwikkelingen met betrekking tot adopties uit de VS en heb ik uiteengezet wat de achtergrond is van de aangekondigde maatregelen. Deze maatregelen volgen uit verkenningen van zowel de Stichting Kind en Toekomst als van mijn ministerie naar de huidige samenwerking op basis van de deelbemiddelingsprocedure en naar de wijze waarop het Haags Adoptieverdrag (hierna: het verdrag) is omgezet in Amerikaanse wet- en regelgeving. Ook is contact geweest met andere geaccrediteerde Amerikaanse adoptieorganisaties om te komen tot nieuwe samenwerkingsverbanden. Daarbij is naar voren gekomen dat zeer jonge kinderen (baby's) zonder al te veel problemen geplaatst lijken te kunnen worden in Amerikaanse gezinnen.

Ten aanzien van de uitvoering van de deelbemiddelingsverzoeken blijken de voorwaarden, zoals door de Nederlandse Centrale autoriteit zijn gesteld, kennelijk onvoldoende te worden nageleefd. Ondanks eerdere aanscherping van deze voorwaarden heeft dat niet het gewenste effect gehad.

De aanscherping bij deelbemiddeling ziet op een striktere toetsing op het naleven van de gestelde voorwaarden zoals opgenomen in de voorwaardenbrief. Het gaat daarbij om de onderbouwing van de inspanningen die geleverd zijn om een kind in eigen land in een gezin onder te brengen. Daarnaast wordt van groot belang geacht dat de moeder die afstand wil doen van haar kind in voldoende mate wordt ondersteund bij haar beslissing. Daarom wordt, naast een verklaring van de afstandsouder dat counseling is aangeboden, een aanvullende verklaring gevraagd van de onafhankelijk counselor dat een aanbod tot counseling is gedaan en in hoeverre daarvan gebruik is gemaakt.

¹ Adoptieblog, 14 mei 2009: "Deelbemiddeling moet blijven!"

<http://adoptieblog.wordpress.com/2009/05/14/petitie-deelbemiddeling-moet-blijven/>

Alle betrokken partijen zijn van de criteria op de hoogte gesteld.

Vraag 3

Waarom gaat u nu verscherpte controle op deelbemiddeling vanuit de VS opleggen en het beleid wijzigen op een voornemen dat u heeft, maar nog niet democratisch is afgerond? Waarom wordt juist op de deelbemiddeling vanuit de VS zo scherp gecontroleerd? Zijn er aanwijzingen dat juist vanuit de VS de deelbemiddeling slecht verloopt?

Antwoord 3

Het besluit om de controle op deelbemiddeling aan te scherpen volgt uit de in het antwoord op vraag 2 gememoreerde constatering dat de gestelde voorwaarden in de voorwaardenbrief, ondanks een eerdere aanscherping, nog onvoldoende zijn nageleefd. Juist nu de VS sedert 1 april 2008 zijn toegetreden tot het verdrag ga ik er van uit dat de beginselen van het verdrag, zoals onder meer het subsidiariteitsbeginsel, worden nageleefd. Ook ga ik er van uit dat deze beginselen het vertrekpunt zijn bij adopties die (nog) buiten de werkingssfeer van het verdrag vallen. De voorwaardenbrief vermeldt dat door mij nadere voorwaarden kunnen worden gesteld. Van deze bevoegdheid heb ik gebruik gemaakt door een striktere toetsing van het naleven van de gestelde voorwaarden aan te kondigen.

De aanscherping van de voorwaarden bij deelbemiddelingsprocedures geldt in algemene zin en staat derhalve los van het in de kabinetsreactie aangekondigde besluit om deelbemiddeling af te schaffen.

Vraag 4

Hoeveel aspirant-adoptiefouders worden geconfronteerd door die verscherpte controle? Zijn er aspirant-adoptiefouders die waarschijnlijk door deze verscherpte controle dusdanig lang moeten wachten dat ze niet meer kunnen adopteren omdat ze de toegestane leeftijd voor adoptie hebben overtreden? Hoe gaat u met deze gevallen om? Zijn er nu al concrete gevallen waarin de scherpere toetsing wordt toegepast? Zo ja, is al besloten aan welke verscherpte criteria zij moeten voldoen? Zo nee, is dit niet in strijd met het beginsel van rechtszekerheid?

Antwoord 4

Uit contacten met de Stichting Kind en Toekomst is mij gebleken dat er nog zeker 150 verzoeken om deelbemiddeling uit de VS moeten worden behandeld.

Vanwege de constatering dat hele jonge kinderen zonder al te veel problemen geplaatst lijken te kunnen worden binnen de VS, zal de focus meer op de wat oudere kinderen komen te liggen. Dat kan voor aspirant-adoptiefouders die opteren voor een heel jong kind langere wachttijden tot gevolg hebben. Het valt niet uit te sluiten dat dit gevolgen kan hebben voor overschrijding van de leeftijdsgrenzen. Zoals ik in mijn brief aan uw Kamer van 8 juni jl. heb aangegeven wil ik de plaatsing van hele jonge kinderen bij Nederlandse aspirant-adoptiefouders echter niet uitsluiten. Wanneer in die situatie binnen een redelijke termijn geen aspirant-adoptiefouders in de VS kunnen worden gevonden en dit kan worden aangetoond, blijft de opnemings van heel jonge kinderen door Nederlandse aspirant-adoptiefouders mogelijk.

De aangescherpte toetsing bij deelbemiddeling uit de VS vindt al plaats. De punten waarop strikter wordt getoetst heb ik genoemd in het antwoord op vraag 2.

Vraag 5

Op grond van het subsidiariteitsbeginsel moet het land van herkomst "naar behoren" onderzoeken of het kind in eigen land geplaatst kan worden. Als de verscherpte controle mede te maken heeft met de subsidiariteitstoets, aan welke criteria moet de VS dan voldoen om aan te kunnen tonen dat aan de subsidiariteitstoets is voldaan? Zijn de criteria meetbaar?

Antwoord 5

In de voorwaardenbrief voor deelbemiddeling wordt gesteld dat gereede inspanning wordt gepleegd om te onderzoeken of een kind in eigen land kan worden geplaatst. Van het Amerikaanse contact wordt dan ook verwacht dat deze bij ieder voorstel in een verklaring beargumenteert waarom een kind niet in de VS kan worden geplaatst. Het adoptiecontact dient daarbij verklaringen te overleggen van drie landelijk werkende Amerikaanse adoptieorganisaties die geaccrediteerd zijn door de Amerikaanse Centrale autoriteit, waaruit blijkt dat zij geen mogelijkheden zien om het betreffende kind in de VS te plaatsen. De aanscherping van de toetsing zit in de nadere onderbouwing door de genoemde drie adoptieorganisaties over de geleverde inspanning om het kind binnen de VS te kunnen plaatsen. Op deze wijze acht ik de criteria voldoende meetbaar.

Vraag 6

Wordt er vanuit het Nederlands perspectief een minimumtermijn gehandhaafd voordat over mag worden gegaan naar interlandelijke adoptie? Zo ja, is deze termijn in het belang van het kind? Als het niet mogelijk is om binnen die termijn aan de criteria te voldoen, wat is daarvan dan de consequentie? Zijn de Amerikaanse autoriteiten niet beter in staat om te bepalen of een individueel kind "zonder al te veel problemen" te plaatsen is in de VS? Hoe kan Nederland bepalen dat "zeer jonge kinderen zonder al te veel problemen geplaatst lijken te kunnen worden in Amerikaanse gezinnen"? Is dit niet een vraag die per zaak in de VS moet worden beantwoord?

Antwoord 6

In de voorwaardenbrief wordt gesteld dat, hoewel de periode waarin een afstandouder de gelegenheid krijgt om op haar besluit tot het doen van afstand terug te komen per staat kan verschillen, vanuit Nederlands perspectief een periode van 60 dagen redelijk wordt gevonden. Een kind kan in beginsel het beste door zijn eigen ouders worden opgevoed. Wanneer een moeder voldoende gelegenheid wordt geboden om haar beslissing te heroverwegen indien zij meent toch beter zelf de opvoeding ter hand te kunnen nemen, is dit zeker in het belang van het kind te achten. Wanneer in een staat in de VS de periode om een besluit te nemen tot het doen van afstand te kort is of ontbreekt, is de consequentie dat uit die staat niet kan worden geadopteerd. Verzoeken om een beginseltoestemming van aspirant-adoptiefouders die zijn ingediend vóór 1 april 2008 vallen nog niet onder de werking van het verdrag. Veel aspirant-adoptiefouders maken daarom nog gebruik van de mogelijkheid van deelbemiddeling uit de VS. De Amerikaanse Centrale autoriteit neemt geen verantwoordelijkheid voor de verzoeken die betrekking hebben op de periode vóór de inwerkingtreding van het verdrag voor de VS. Met betrekking tot verzoeken die wel onder het verdrag vallen, heeft de Centrale autoriteit van de VS haar taken gedelegeerd aan de geaccrediteerde instellingen. Dit betekent dat de Amerikaanse Centrale autoriteit niet of nauwelijks wordt betrokken bij de

beoordeling van individuele zaken, maar dat wel namens deze Centrale autoriteit wordt gehandeld.

Zoals ik in mijn brief van 22 april heb aangegeven, is uit de verkenningen die door de Stichting Kind en Toekomst en mijn ministerie zijn uitgevoerd, naar voren gekomen dat hele jonge kinderen zonder al te veel problemen geplaatst lijken te kunnen worden binnen de VS.

De vraag of hiervan sprake is wordt inderdaad in ieder individueel geval onderzocht en aangetoond.

Vraag 7

Is het waar dat Amerikaanse adoptiebureaus moeten bewijzen dat het kind minstens drie keer in de VS ter adoptie is aangeboden? Is dit door aspirant-adoptiefouders te bewijzen en is dit dus een reële eis?

Antwoord 7

Zoals in de voorwaardenbrief reeds is opgenomen dient het Amerikaanse adoptiecontact bij ieder voorstel te beargumenteren waarom een kind niet in de VS kan worden geplaatst. Het Amerikaanse adoptiecontact dient daarbij verklaringen te overleggen van drie landelijk werkende Amerikaanse adoptieorganisaties die geaccrediteerd zijn door de Amerikaanse Centrale autoriteit, dat zij geen mogelijkheden zien tot plaatsing van een kind in de VS. De aanscherping van de toetsing zit in de nadere onderbouwing van de inspanningen door de genoemde drie adoptieorganisaties om het kind binnen de VS te plaatsen. Derhalve ligt de taak om te bewijzen dat het kind minstens drie keer in de VS ter adoptie is aangeboden bij het Amerikaanse adoptiecontact en niet bij de aspirant-adoptiefouders.

Vraag 8

Bent u bekend met het foster care systeem in de VS? Is dit vergelijkbaar met de pleegouderzorg in Nederland?

Antwoord 8

Tijdens de eerder genoemde verkenning van de Amerikaanse adoptiesituatie was de aandacht vooral gericht op adoptiesysteem aldaar en niet zo zeer op het foster care systeem in den brede. Vanwege het (nog) onvolledige beeld is het niet reëel thans een vergelijking te maken tussen het Amerikaanse en het Nederlandse pleegzorgsysteem. In mijn brief van 8 juni jl. heb ik aangegeven verder te zullen gaan met mijn verkenning. Daarbij zal ook aandacht worden geschonken aan het pleegzorgsysteem in de VS.

Vraag 9

Hoe gaan andere Europese landen zoals Frankrijk, Engeland, Duitsland en België om met adopties uit de VS in relatie tot het Haags Adoptie Verdrag? Hoe gaan deze landen om met de subsidiariteitstoets? Welke criteria worden in de andere landen gebruikt om te voldoen aan de subsidiariteitstoets?

Antwoord 9

Consultatie van verschillende Europese Centrale autoriteiten bevestigt het beeld dat sinds de inwerkingtreding van de Verenigde Staten tot het Haagse verdrag er ook door hen kritischer gekeken wordt naar de Amerikaanse werkwijze. Zo heeft

de Vlaamse Centrale autoriteit besloten om alleen de mogelijkheden voor adopties uit de Amerikaanse pleegzorg nader te verkennen. Daarnaast is het in de Scandinavische landen niet mogelijk om kinderen uit de Verenigde Staten te adopteren omdat dit op ethische bezwaren stuit. Deze ethische bezwaren zijn gestoeld op het feit dat de Verenigde Staten het grootste aantal kinderen adopteert uit derde landen, terwijl er grote aantallen Amerikaanse kinderen wachten op adoptiefouders. Diverse landen, waaronder het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en het Vlaamse deel van België hebben, net als Nederland, hun vragen over de interpretatie door de VS van het subsidiariteitsbeginsel, neergelegd bij het Permanent Bureau van de Haagse Conferentie voor Internationaal Privaatrecht. Zoals ik heb aangegeven in mijn brief aan uw Kamer van 8 juni jl. heeft het Permanent Bureau aangegeven dat zij de Centrale autoriteit van de VS hierover om uitleg zal vragen. Ik wacht het advies van het Permanent Bureau in deze af.

Vraag 10

Is er een onderzoek dat uitwijst dat jonge kinderen goed plaatsbaar zijn in de VS? Zo ja, welk onderzoek is dat, wie heeft dat onderzoek uitgevoerd en kunt u dat onderzoek aan de Kamer sturen?

Antwoord 10

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar mijn brief aan uw Kamer van 8 juni jl. waarin ik uiteen heb gezet op welke wijze de verkenning naar de Amerikaanse adoptiesituatie heeft plaats gevonden en wat de resultaten van deze verkenning zijn.